

Podsumowanie VIII kadencji Parlamentu Europejskiego

Wyzwania integracji europejskiej
w latach 2014-2019

Pod redakcją
Agnieszki Nitszke
i Janusza Józefa Węca



Podsumowanie VIII kadencji Parlamentu Europejskiego



SOCIETAS

seria pod redakcją
BOGDANA SZLACHTY

119

Podsumowanie VIII kadencji Parlamentu Europejskiego

**Wyzwania integracji europejskiej
w latach 2014-2019**

**Pod redakcją
Agnieszki Nitszke
i Janusza Józefa Węca**



Kraków

© Copyright by individual authors, 2019

Recenzent

dr hab. Marek Świstak

Redakcja

Agnieszka Boniatowska

Projekt okładki

Marta Jaszczuk

ISBN 978-83-8138-088-1

<https://doi.org/10.12797/9788381380881>

Publikacja została sfinansowana ze środków grantu Jean Monnet Chair EUCRIS:

European Union in Crisis: What is Wrong and How to Fix It?

(nr 575240-EPP-1-2016-1-PL-EPPJMO_CHAIR)

KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel./faks: 12 431-27-43, 12 421-13-87

e-mail: akademicka@akademicka.pl

Księgarnia internetowa: www.akademicka.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
CZĘŚĆ I: WPŁYW PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO VIII KADENCJI NA SYSTEM POLITYCZNY I KWESTIE USTROJOWE UNII EUROPEJSKIEJ	
1. Janusz Józef Węc , <i>Reforma mechanizmu wczesnego ostrzegania w pracach Grupy zadaniowej ds. pomocniczości i proporcjonalności w latach 2017-2018</i>	13
2. Anna Wierzchowska , <i>Parlament Europejski: efektywny katalizator zmian ustrojowych czy niedecyzyjny współuczestnik? Ocena pozycji Parlamentu Europejskiego w systemie politycznym Unii Europejskiej z uwzględnieniem kadencji 2014-2019</i>	37
3. Łukasz Danel , <i>Reforma europejskiego prawa wyborczego w latach 2015-2018 jako (nieudana) próba wzmocnienia demokratycznego wymiaru Unii Europejskiej</i>	59
4. Ewa Kamarad , <i>Rosnące znaczenie wzmocnionej współpracy – sukces czy porażka integracji europejskiej?</i>	73
CZĘŚĆ II: INTERESY NARODOWE I POLITYCZNE W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM VIII KADENCJI	
1. Bogdan Koszel , <i>Aktywność Niemiec w Parlamencie Europejskim VIII kadencji</i>	97
2. Beata Kosowska-Gąstoł , <i>Entuzjaści versus sceptycy – układ sił politycznych w Parlamencie Europejskim VIII kadencji oraz powyborcze scenariusze rozwoju</i>	119
3. Justyna Miecznikowska , <i>Pozycja i aktywność austriackich posłów w Parlamencie Europejskim VIII kadencji</i>	139
CZĘŚĆ III: PARLAMENT EUROPEJSKI VIII KADENCJI NA STRAŻY AKSJOLOGII UNII EUROPEJSKIEJ	
1. Katarzyna Głąbicka-Auleytner , <i>Parlament Europejski w latach 2014-2019 wobec przestrzegania praw człowieka na przykładzie promowania i ochrony praw dziecka</i>	159
2. Barbara Curyło , <i>Parlamentaryzacja polityki zewnętrznej Unii Europejskiej: wybrane instrumenty wpływu Parlamentu Europejskiego na aktywność międzynarodową UE</i>	189
3. Bożena Gierat-Bieroń , <i>Program „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości”. Parlament Europejski na rzecz wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego Unii Europejskiej</i>	207

CZĘŚĆ IV: PARLAMENT EUROPEJSKI VIII KADENCJI WOBEC WYBRANYCH POLITYK SEKTOROWYCH UNII EUROPEJSKIEJ

1. Jan Wiktor Tkaczyński , <i>Parlament Europejski wobec negocjacji Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027: między możliwościami a rozwojem</i>	225
2. Paulina Antoń , <i>Rola Parlamentu Europejskiego w kształtowaniu polityki zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi Unii Europejskiej</i>	241
3. Wawrzyniec Banach , <i>Stanowiska frakcji VIII kadencji Parlamentu Europejskiego wobec kryzysu migracyjnego</i>	255
4. Klaudia Kudławiec , <i>Parlament Europejski VIII kadencji wobec reformy strefy euro</i>	273
5. Marta Labuda , <i>Parlament Europejski VIII kadencji wobec Partnerstwa Wschodniego ze szczególnym uwzględnieniem Ukrainy</i>	287
6. Monika Sowa , <i>Parlament Europejski VIII kadencji wobec reformy Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony</i>	301
7. Olesia Tkachuk , <i>Parlament Europejski VIII kadencji wobec rozwoju współpracy Unii Europejskiej z państwami sąsiedzkimi</i>	315

CZĘŚĆ V: EFEKTYWNOŚĆ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO – UJĘCIE JAKOŚCIOWE I ILOŚCIOWE

1. Tomasz Kownacki , <i>Parlament Europejski jako przedmiot badań naukowych – wyzwania i dylematy</i>	331
2. Adam Kirpsza , <i>Dobra zmiana? Wpływ wyborów do Parlamentu Europejskiego z 2019 r. na sukces Polski w PE IX kadencji</i>	345
3. Dawid Nowicki , <i>Czynniki wpływające na reelekcję posłów do Parlamentu Europejskiego</i>	363

CZĘŚĆ VI: ZARZĄDZANIE KRYZYSEM MIGRACYJNYM W UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2014-2019

1. Krystian Spodaryk , <i>Szlaki migracyjne Afryki a kwestia bezpieczeństwa regionalnego – geneza, tendencje, perspektywy</i>	379
2. Agnieszka Nitszke , <i>Reforma Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego w dobie kryzysu migracyjnego</i>	397

Wykaz najważniejszych skrótów	415
Indeks nazwisk	421

WSTĘP¹

Prace Parlamentu Europejskiego (PE) VIII kadencji przeszły do historii. Unia Europejska (UE) w tym okresie (2014-2019) zmagiała się przede wszystkim z kryzysem migracyjnym i jego konsekwencjami, które okazały się być dużo poważniejsze, niż można było pierwotnie sądzić. Wzrost poparcia społecznego dla partii i ruchów populistycznych, antyimigranckich, a w konsekwencji często także antyunijnych, był widoczny w większości państw członkowskich. Powinno to być i rzeczywiście jest sygnałem alarmowym dla instytucji Unii Europejskiej, że dotychczasowy model i rozwiązania wyczerpały swój potencjał, a państwa członkowskie oczekują zmian.

Parlament Europejski, którego rola i pozycja w systemie politycznym Unii Europejskiej sukcesywnie w procesie rozwoju integracji wzrastała, znajduje się dzisiaj w centrum europejskiego procesu decyzyjnego. Traktat lizboński uczynił z Parlamentu Europejskiego równoprawnego z Radą UE prawodawcę. To z kolei oznacza zwiększony wpływ Parlamentu na określanie polityk sektorowych UE, czyli wymierny efekt działalności Unii Europejskiej, poprzez który obywatele „obcuja” z Unią na co dzień. Zdjęcie siedziby Parlamentu w Strasburgu bywa zestawiane z klasycznym obrazem Pietera Bruegela (starszego) przedstawiającym wieżę Babel (1563), bowiem w skład Parlamentu Europejskiego wchodzi 751 deputowanych pochodzących z 28 państw członkowskich, posługujących się 24 oficjalnymi językami; wielość krzyżujących i przenikających się interesów politycznych, narodowych, a często także osobistych dodatkowo może uzasadniać analogię Parlamentu do wieży Babel.

Podczas prac Parlamentu Europejskiego VIII kadencji podejmował on szereg działań i inicjatyw, z których jedne kończyły się sukcesem, inne zaś porażką. W ocenie minionej kadencji PE najczęściej wymienia się dokonania związane z dalszą liberalizacją w ramach rynku wewnętrznego. W tym kontekście wspomina się o zniesieniu roamingu, zakazie geoblokowania, dążeniu do eliminacji tzw. podwójnych standardów oraz rozszerzeniu dostępu do szerokopasmowego Internetu. Jednak zakres podejmowanych działań i inicjatyw był znacznie bogatszy.

¹ Publikacja została zrealizowana w ramach grantu Jean Monnet Chair EUCRIS: *European Union in Crisis: What is Wrong and How to Fix It?* (nr 575240-EPP-1-2016-1-PL-EPPJMO_CHAIR).

Prezentowana publikacja jest efektem współpracy badaczy z pięciu ośrodków akademickich w Polsce – Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu. Warto podkreślić interdyscyplinarny charakter prezentowanych badań – w zbiorze znalazły się teksty politologiczne, socjologiczne oraz prawnicze, co pozwoliło na wielopoziomą analizę pozycji i roli Parlamentu Europejskiego oraz umożliwiło zbudowanie kompleksowego obrazu tej instytucji. Do prac nad publikacją zostali zaproszeni zarówno doświadczeni i uznani badacze, jak i badacze młodsze pokolenia, doktoranci i studenci, przyjmując, że obraz Parlamentu Europejskiego nie będzie pełny i obiektywny bez spojrzenia nań przez pokolenie, które dorastało już w UE.

Co zatem pozostawił po sobie Parlament Europejski tej minionej kadencji? Odpowiedź, a w każdym razie próbę odpowiedzi na to pytanie daje oddana w ręce Czytelnika publikacja. Została ona podzielona na sześć części. Zbiór otwiera część zatytułowana *Wpływ Parlamentu Europejskiego VIII kadencji na system polityczny i kwestie ustrojowe Unii Europejskiej*. Znalazły się w niej teksty autorstwa Janusza Józefa Węca, Anny Wierzchowskiej, Łukasza Danela oraz Ewy Kamarad. Autorzy podejmują w prezentowanych tekstach kwestie związane z próbami reform ustrojowych i rolą PE w debacie na ten temat, a także próbują ocenić siłę i potencjał PE w kreowaniu polityki ogólnoeuropejskiej. Konfrontują to następnie z realnymi możliwościami i efektami działań Parlamentu VIII kadencji.

W części drugiej, zatytułowanej: *Interesy narodowe i polityczne w Parlamencie Europejskim VIII kadencji*, zamieszczono teksty Bogdana Koszela, Beaty Kosowskiej-Gąstoł oraz Justyny Miecznikowskiej. Autorzy przedstawiają Parlament Europejski jako arenę ścierania się odmiennych interesów. Wskazują aktywność posłów wybranych państw członkowskich w Parlamencie, analizują polityczne mechanizmy i motywacje podejmowanych decyzji, a także wpływ zmian w systemach partyjnych państw członkowskich na skład grup politycznych Parlamentu Europejskiego.

Trzecia część publikacji pt. *Parlament Europejski VIII kadencji na straży aksjologii UE* zawiera teksty Katarzyny Głębickiej-Auleytner, Barbary Curyło oraz Bożeny Gierat-Bieroń. Stanie na straży wartości UE, w tym praw człowieka i wolności obywatelskich, jest jednym z najważniejszych zadań PE. Co więcej, jest ono przez tę instytucję traktowane bardzo poważnie tak w ujęciu europejskim, jak i na arenie międzynarodowej. Unia aspiruje do pozycji mocarstwa normatywnego w skali globalnej, jednak aby móc tę rolę faktycznie realizować, potrzebuje dobrze rozwiniętej dyplomacji. Parlament Europejski także w tym zakresie udoskonala swoje kompetencje, stając się rzecznikiem praw człowieka na arenie międzynarodowej.

Najobszerniejsza, czwarta część tomu, zatytułowana *Parlament Europejski VIII kadencji wobec wybranych polityk sektorowych UE*, zawiera siedem tekstów. Rozdział otwiera artykuł Jana Wiktora Tkaczyńskiego poświęcony pracom nad Wieloletnimi Ramami Finansowymi UE na lata 2021-2027. Podział pieniędzy na poszczególne polityki determinuje zakres i charakter, w jakim będą one przez kolejne lata realizowane. Kolejne teksty autorstwa Pauliny Antoń, Wawrzyńca Banacha, Klaudii Kudławiec, Marty Labudy, Moniki Sowry i Olesi Tkachuk analizują stanowisko PE VIII kadencji wobec wybranych polityk sektorowych, w tym m.in. polityki ochrony granic zewnętrznych, polityki imigracyjnej i azylowej (w kontekście kryzysu migracyjnego), reformy strefy euro, europejskiej polityki sąsiedztwa, a także wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej.

W części piątej pt. *Efektywność Parlamentu Europejskiego – ujęcie jakościowe i ilościowe* zamieszczono trzy artykuły: Tomasza Kownackiego, Adama Kirpszy i Dawida Nowickiego. Autorzy dokonują z różnych perspektyw badawczych analizy nie tylko efektywności PE, ale i samych badań nad efektywnością tej instytucji. Wskazują na wyzwania i dylematy badawcze związane z eksploracją Parlamentu Europejskiego, czynniki wpływające na reelekcję posłów, a także snują prognozy na temat wpływu wyników wyborów do PE z 26 maja 2019 r. na pozycję Polski w tej instytucji.

Ostatnia część zbioru poświęcona jest *Zarządzaniu kryzysem migracyjnym w UE w latach 2014-2019*. Znalazły się w niej dwa teksty autorstwa Krystiana Spodaryka i Agnieszki Nitszke. Autorzy wskazali tu na instrumenty instytucjonalne, finansowe, gospodarcze oraz zarządzania kryzysowego, których wykorzystanie ułatwiłoby rozwiązanie kryzysu migracyjnego. Jak wspomniano na początku, kryzys migracyjny w dużej mierze rzutował na integrację europejską w minionej kadencji Parlamentu Europejskiego. Wiele problemów, z którymi PE VIII kadencji musiał się mierzyć wynikało bezpośrednio czy pośrednio ze zwiększonej presji migracyjnej. Z tego powodu Redaktorzy zdecydowali o zamieszczeniu w tomie poświęconym ocenie Parlamentu Europejskiego artykułów dotyczących kryzysu migracyjnego.

Licząc, że spostrzeżenia i wnioski zawarte w prezentowanych artykułach skłonią Czytelnika do refleksji nad znaczeniem Parlamentu Europejskiego dla Unii Europejskiej, państw członkowskich, partii politycznych i przede wszystkim obywateli europejskich, warto na zakończenie przytoczyć słowa Jeana Monneta: *Nic nie może powstać bez ludzi. Nic nie może trwać bez instytucji*².

² Cyt. za: R. Matera, *Studia nad bogactwem i ubóstwem narodów na przełomie mileniów – Wkład Darona Acemoglu i Jamesa A. Robinsona*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2014, Rok LXXVI – zeszyt 1, s. 280.

„W pracy uwagę zwraca przede wszystkim aktualność poruszanej tematyki związanej z istotnymi aspektami funkcjonowania Parlamentu Europejskiego VIII kadencji. Jedynie dla przykładu wymienić można wpływ Parlamentu Europejskiego na ustrój Unii Europejskiej, reprezentację interesów narodowych w Parlamencie czy też jego rolę w kreowaniu aksjologii Unii Europejskiej. Nie mniejsze znaczenie przypisać wypadnie wpływowi Parlamentu Europejskiego VIII kadencji na kształtowanie wybranych polityk sektorowych Unii Europejskiej, a także badaniom efektywności PE w ujęciu ilościowym i jakościowym. Kompleksowość recenzowanej publikacji staje się jej wyróżnikiem na polskim rynku wydawniczym, a przez to zasługuje na uwagę. (...) Recenzowaną pracę wyróżnia także podejście interdyscyplinarne, co pozwala spojrzeć na przedmiot badania z różnych perspektyw naukowych. Znajdujemy tutaj bowiem wysokiej jakości teksty natury m.in. politologicznej, prawnej czy socjologicznej”.

Z recenzji dr. hab. Marka Świstaka



www.akademicka.pl

